

SCENARIUSZ LEKCJI

SZKOŁA PONADPODSTAWOWA

2024

#TeżByliśmy to kampania BohaterON-włącz historię x „MŁODE GŁOWY. Otwarcie o zdrowiu psychicznym”. Powstała z myślą o łączeniu pokoleń i wskazywaniu podobieństw między uczestnikami Powstania Warszawskiego i młodymi, którzy dziś mierzą się ze swoimi wyzwaniami codzienności.

Mamy jeden cel – łączymy pokolenia.

To nie jest tylko kolejna lekcja historii. To słowa zrozumienia, otuchy i dodanie siły w codziennych zmaganiach – tym młodszym i starszym z nas. Bez porównywania i oceniania. Bo przecież każde pokolenie mierzy się z wyzwaniami na miarę swoich czasów. Wierzmy, że rozmowa ma moc, wciąż więcej nas łączy, niż dzieli. A tylko razem możemy zmieniać świat na lepsze.

Co powiedzieliby sobie samym z młodości uczestnicy Powstania Warszawskiego? Bohaterowie naszego projektu mówią – „też byliśmy”.

TEŻ BYLIŚMY MŁODZI.
TEŻ BYLIŚMY ZAKOCHANI.
TEŻ BYLIŚMY PRZEJĘCI SZKOŁĄ.

Projekt „MŁODE GŁOWY. Otwarcie o zdrowiu psychicznym” zainicjowany został przez Fundację UNaweza Martyny Wojciechowskiej i twórców kampanii BohaterON – włącz historię, Fundację Pokolenia Kolumbów i Fundację Sensoria.

Fotografką i współtwórczynią kampanii #TeżByliśmy jest Marta Wojtał. Reżyserką materiałów wideo Hanna Jewsiewicka.

<https://mlodeglowy.pl/> →
<https://bohateron.pl/> →

POWSTAŃCZA ODA DO MŁODYCH...

CZAS TRWANIA:	45 minut
GRUPA DOCELOWA:	uczniowie szkół ponadpodstawowych
MATERIAŁY DO ZAJĘĆ:	– komputer z głośnikami i dostępem do internetu – projektor multimedialny – ekran
AUTORKA SCENARIUSZA:	Jolanta Wróblewska – doktor nauk humanistycznych, filmoznawca, adiunkt w Zakładzie Edukacji Polonistycznej Uniwersytetu Wrocławskiego i polonistka w Liceum Ogólnokształcącym Nr I we Wrocławiu. Od 15 lat prowadzi autorskie klasy medialne, jest autorką scenariuszy metodycznych z zakresu edukacji medialnej i filmowej, członek Towarzystwa Badań nad Filmem i Mediami.

MATERIAŁY DYDAKTYCZNE:	– scenariusz – spot kampanii: film → – spoty, poświęcone konkretnym Powstańcom: - Halina Rogozińska: film → - Bogusław Komola: film → - Danuta Dworakowska: film → - Zbigniew Daab: film → - Irena Krajewska: film → - Czesław Lewandowski: film → - Jan Antoni Witkowski: film → – załącznik nr 1: Rzeźba Igora Mitoraja „Ikar Alato” – załącznik nr 2: Wypowiedzi Powstańców – załącznik nr 3: Fragmenty utworu Adama Mickiewicza „Oda do młodości”
------------------------	--

CEL LEKCJI:	Celem lekcji jest dyskusja na temat młodości. Uczniowie analizują i interpretują spoty kampanii #TeżByliśmy BohaterON i MŁODE GŁOWY. Porównują obraz młodości, o której mówią Powstańcy, i obraz młodości, który przedstawił Adam Mickiewicz w romantycznym utworze pt. „Oda do młodości”. Uczniowie dokonują wyboru kilku, kilkunastu zdań o młodości z wypowiedzi Powstańców i redagują z nich tekst „Powstańcza oda do młodości”.
-------------	--

1.

MŁODOŚĆ

Obejrzyj z uczniami spoty kampanii #TeżByliśmy spot →

Następnie porozmawiaj z uczniami o tym, co łączy bohaterów spotów. Zapiszcie wnioski w postaci haseł na tablicy.

np. młodość w czasie wojny, udział w powstaniu, odwaga, determinacja, optymizm, radość z życia itp.

Następnie pokaż uczniom zdjęcie rzeźby polskiego artysty Igora Mitoraja pt. „Ikar Alato” (załącznik nr 1).

Chętni uczniowie mogą przypomnieć historię mitologicznego Ikara. Następnie uczniowie opisują rzeźbę Mitoraja.

To klasyczny posąg, który przedstawia nagiego, muskularnego mężczyznę. Idealnie proporcjonalna postać została przedstawiona bez rąk i jednego skrzydła. Mężczyzna to Ikar, syn Dedala, bohater antycznego mitu. Tytuł pracy w tłumaczeniu brzmi ‘Ikar uskrzydłony’ (słowo ‘alato’ pochodzi z języka włoskiego). Według greckiego mitu Ikar był młodym mężczyzną, synem Dedala. Dedal skonstruował skrzydła, dzięki którym miał wraz z synem uciec z Krety. Ostrzegał syna, by ten nie wznosił się zbyt wysoko, jednak chłopak, zachwycony lotem, nie posłuchał ojca. Słońce roztopiło wosk łączący skrzydła, a Ikar spadł do morza.

Na zakończenie tej części lekcji każdy uczeń zapisuje w zeszycie odpowiedź na dwa pytania:

- Czego symbolem jest dla Ciebie Ikar?
- Co może łączyć mitycznego Ikara, rzeźbę Igora Mitoraja i historię Powstańców, bohaterów obejrzanego spotu? Opisz kilka podobieństw i różnic.

2.

POWSTAŃCY MÓWIĄ DO MŁODYCH

Po 5 minutach pracy własnej chętni uczniowie odczytują swoje odpowiedzi.

Np. Ikar jest symbol marzyciela, który realizuje swoje cele, ale płaci za to wysoką cenę. To symbol młodości, która rządzi się swoimi prawami, jest krnąbrna, czasami lekkomyślna, a młodzi muszą sami próbować wielu rzeczy, nie słuchając np. dorosłych. Ikar jest również symbolem wolności, odwagi, brawury itp. Rzeźba Mitoraja pokazuje mocnego, postawnego człowieka, ale również takiego, który coś stracił, jest pozbawiony czegoś, został okaleczony fizycznie, a może i psychicznie. Ma spuszczoną głowę, bo wstydzi się, jest mu przykro. Historie Powstańców to wspomnienia z ich młodości, też mieli swoje marzenia, a wybrali walkę w powstaniu, bo wtedy tylko to się dla nich liczyło. Często pokonywali swój strach, trudności, stykali się ze śmiercią, a wojna odcisnęła piętno na ich późniejszym, dorosłym życiu. Wojnę przeżyli, a Ikar zginął, bo wpadł do morza. Powstańcy mieli odwagę mitologicznego Ikara, ale na pewno niczego nie muszą się wstydzić, tak jak bohater rzeźby, bo dziś opowiadają o swoim życiu z podniesioną głową. Ikar z rzeźby ma zamknięte oczy i jest pokonany.

W tej części lekcji uczniowie pracują w grupach 4-5 osobowych.

Każda grupa otrzymuje krótkie wypowiedzi Powstańców (załącznik nr 2). Zadaniem uczniów jest podkreślenie na kartce tych wypowiedzi, które dotyczą młodości. Następnie uczniowie tworzą z nich wiersz – odę do młodych (to tylko propozycja tytułu, bo każda grupa może swojej wypowiedzi nadać inny tytuł), układając podkreślone wypowiedzi w dowolnej kolejności i zmieniając ich formę gramatyczną.

Po 10 minutach pracy w grupach, uczniowie odczytują zredagowane teksty wraz z tytułem.

3.

PODSUMOWANIE

Na zakończenie lekcji każda z grup otrzymuje fragment „Ody do młodości” Adama Mickiewicza (załącznik nr 3). Czytają ten tekst i porównują go z tekstem, który stworzyli z wypowiedzi Powstańców.

Później, już na forum klasy, formułują wnioski, które z pewnością będą odnosić się do tego, że młodość romantyczna, młodość w czasach II wojny światowej, a również ich młodość – to ten etap życia, który jest ważny, kształtujący człowieka na całe życie, a młodzi działają podobnie i te same, zatem uniwersalne wartości, są dla nich ważne...

4.

ZADANIE DOMOWE
(DLA CHĘTNYCH)

Chętne grupy mogą nagrać zredagowane teksty, każdy uczestnik grupy może powiedzieć do kamery jedną kwestię, uczniowie mogą podłożyć pod nagrane wypowiedzi muzykę lub obrazy, które będą stanowić ilustrację do tekstu. Uczniowie są kreatywni i z pewnością mogą nas zaskoczyć swoimi pomysłami. Warto zwrócić uwagę na to, że w napisach końcowych zmontowanego filmiku powinny pojawić się imiona i nazwiska Powstańców, których wypowiedzi młodzi wykorzystali w zredagowanym tekście.

NR 1.

ZAŁĄCZNIK

Igor Mitoraj, Ikar Alato

<https://www.igormitoraj.com/en/monumental-works>

NR 2.

ZAŁĄCZNIK

Młodzi ludzie, młode głowy, zawsze uśmiechajcie się do życia. Życie uśmiecha się tylko do tych, którzy się sami uśmiechają, naprawdę.

Halina Rogozińska, ps. Mała, Niebieska, 97 lat, łączniczka w powstaniu warszawskim

Ja chodziłem w powstaniu w kanałach i to mnie nauczyło wiele. Życie jest tylko jedno i nie można go psuć. Trzeba się kształcić, żeby poszerzać tę wiedzę. Dużo podróżowałem po świecie, poznałem świat. Po całej tułaczce, kanałach, po przejściu powstania, po niewoli, stojąc na plaży Copacabana w Brazylii, nagle znalazłem się w świecie jak w raju [...] że jest świat tak piękny.

Bogusław Kamola, ps. Hipek, 94 lata, łącznik w powstaniu warszawskim

[...] Miałam wtedy 15. rok, była wojna. Nie pytając się mamusi, czy mogę, poszłam do powstania. Wcale tego nie żałuję. No ale widzisz, to było dawno. Wtedy byłaś naprawdę bardzo grzeczną dziewczynką, ćwiczyłaś gamę, uczyłaś się francuskiego, bardzo nie lubiałaś matematyki, a szkoda, bo to się zawsze w życiu przydaje. A młodzi, co im można poradzić? Po pierwsze, muszą wierzyć w swoje siły. Nie poddawać się i wierzyć, że człowiek o wiele więcej może, niż sobie wyobraża.

Danuta Dworakowska, ps. Lena, 96 lat, łączniczka w powstaniu warszawskim

Byłam uczestnikiem Powstania Warszawskiego. Ja miałam już taki moment po powstaniu, gdy znalazłam się w Warszawie w 1945 roku, zobaczyłam to morze gruzów, przecież wielu poległo. Ja sobie uświadomiłam, że jestem bardzo bogata. Ja z tego piekła wojennego wyniosłam całą głowę. Mam dwie ręce, mam dwie nogi i mam 20 lat, świat przed sobą. Kochani młodzi ludzie, cieszcie się życiem. Życie jest piękne.

Irena Krajewska, ps. Lala, 97 lat, łączniczka w powstaniu warszawskim

NR 2.

Jeżeli mam być szczery, to ja byłem straszny chuligan. Ważnym jest to, żeby wiedzieć, co się chce osiągnąć i szukać dróg dojścia do tego. W moim przypadku to była wielka troska o to, żeby się uczyć. Przecież zupełnie dobrze mógłbym zostać chuliganem do końca, złodziejem lub jakimś bandziorem. Udało mi się. Mam na swoim koncie 54 różnego rodzaju wynalazki, 2 podręczniki, 4 skrypty akademickie. Mam żonę, którą uwielbiam, a wobec tego czuję się spełniony. Kochana młodzieży, młode głowy, młodzi ludzie, pamiętajcie, że przed wami jest całe życie, ale jakie ono będzie, zależy wyłącznie od was. Warunki nie są przeszkodą.

Czesław Lewandowski, ps. Bystry, 96 lat, strzelec w powstaniu warszawskim

Dorosłym poczułem się w trakcie powstania warszawskiego, jak zostałem przyjęty do oddziału, jak złożyłem przysięgę. No a potem pełniłem obowiązki gońca, biegałem po Śródmieściu w różne miejsca. Młodym ludziom bym życzył, żeby nie spotkało ich to, co mnie spotkało. Żeby żyli w szczęśliwym, wolnym i radosnym kraju. [...] A teraz mam apel do młodych głów, uczcie się, bo to jest dla was przyszłość i z tego będziecie w przyszłości bardzo korzystali.

Jan Antoni Witkowski, ps. Jaś, 93 lata, łącznik w powstaniu warszawskim

Drodzy moi przyjaciele, każdy chciałby być młodym jak najdłużej. Jak jest człowiek młody, to wszystko zdobywa. Zdobywa wiedzę, zdobywa miłość [...] marzy o założeniu rodziny.

Zbigniew Daab, ps. Kapiszon, 95 lat, łącznik w powstaniu warszawskim

NR 3.

ZAŁĄCZNIK

Adam Mickiewicz
Oda do młodości

Bez serc, bez ducha, to szkieletów ludy;
Młodości! dodaj mi skrzydła!
Niech nad martwym wzlecę światem
W rajską dziedzinę ułudy: Kędy zapał tworzy cudy,
Nowości potrząsa kwiatem I obleka w nadziei złote malowidła.

[...] Młodości! ty nad poziomy
Wylatuj, a okiem słońca
Ludzkości całe ogromy
Przeniknij z końca do końca.

Patrz na dół – kędy wieczna mgła zaciemia
Obszar gnuśności zalany odmětem;
To ziemia!

[...] Młodości! tobie nektar żywota
Natenczas słodki, gdy z innymi dzielę:
Serce niebieskie poi wesele,
Kiedy je razem nic powiąże złota.
Razem, młodzi przyjaciele!...
W szczęściu wszystkiego są wszystkich cele;
Jednością silni, rozumni szaleńcy,
Razem, młodzi przyjaciele!...
I ten szczęśliwy, kto padł wśród zawodu,
Jeżeli poległym ciałem
Dał innym szczebel do sławy grodu.
Razem, młodzi przyjaciele!...
Choć droga stroma i śliska,
Gwałt i słabość bronią wchodu:
Gwałt niech się gwałtem odciska,
A ze słabością łamać uczmy się za młodu!

[...] Tam sięgaj, gdzie wzrok nie sięga;
Łam, czego rozum nie złamie:
Młodości! orla twych lotów potęgą,
Jako piorun twoje ramię.

NR 3.

2/2

Hej! ramię do ramienia! spólnymi łańcuchy
Opaszmy ziemskie kolisko!
Zestrzelmy myśli w jedno ognisko
I w jedno ognisko duchy!...
Dalej, bryło, z posad świata!
Nowymi cię pchniemy tory,
Aż opleśniałej zbywszy się kory,
Zielone przypomnisz lata [...]

Źródło:

<https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/oda-do-mlodosci.html>